

”ENGELSMÄN” & ”FRANSOSER”

**En studie av högmedeltida engelska, skotska,
irländska, flandriska och franska mynt i
svenska fynd**

B-uppsats i arkeologi
Stockholms Universitet
Institutionen för arkeologi och antikens kultur
Numismatiska forskningsgruppen
Av: Robin Lindblad, VT-2007
Handledare: Kenneth Jonsson

Abstract:

This paper deals with medieval silver coins minted in England, Scotland, Ireland, Flanders and France, found in Sweden. These coins were minted in the period c. 1150 to 1400.

The material from the British Isles and Flanders are sterlings, while the French material mainly consists of gros tournois.

These coins were used in international trading in Europe, and the paper will try to show how this material is spread in Sweden, compare hoards with single finds, and also to see how many coins that are found in convents and monestaries.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

1. INLEDNING	
1.1 Bakgrund	2
1.2 Syfte	2
1.3 Frågeställningar	2
1.4 Metod	2
1.5 Material	2
1.6 Avgränsningar	3
2. ANALYS	4
2.1 De engelska mynten	4
2.2 De skotska mynten	4
2.3 De irländska mynten	4
2.4 Mynten från Flandern	5
2.5 De franska mynten	5
2.6 Tabeller	5
3. SLUTSATS	7
4. SAMMANFATTNING	8
5. REFERENSER	9
6. EXEMPELBILDER PÅ MYNT	10

1. INLEDNING

1:1 Bakgrund

Under högmedeltiden utgjorde engelska pennies/sterlingar, dess efterpräglingar/imitationer, samt de franska mynten gros tournois, ett internationellt betalningsmedel. I svenska fynd utgör dessa mynt ett relativt litet material, om man jämför med vissa andra mynttyper från samma tidsperiod, och de har aldrig undersökts (Jonsson, muntligt).

1:2 Syfte

Uppsatsens syfte är att bidra till den samlade kunskapen om utländska mynt i medeltida svenska fynd. Detta genom att visa hur spridningsbilden för de mynt som uppsatsen behandlar ser ut och även att visa hur många av dessa mynt som är engelska, franska, skotska, irländska och från Flandern. Vidare ska jag även statistiskt relatera dessa till varandra.

Jag ska därtill också jämföra skattfyndens och lösfyndens spridning för att försöka se likheter och skillnader.

Slutligen syftar även uppsatsen till att se hur många av dessa mynt som är funna i kloster och konvent. Detta för att kunna se om det finns anledning att tro att sådana mynt som uppsatsen behandlar kan ha haft en särskild betydelse inom klostervärlden i det geografiska område som omfattar det nutida Sverige.

1:3 Frågeställningar

1. Hur ser spridningsbilden ut för de mynt som denna uppsats behandlar?
2. Hur ser de procentuella relationerna ut mellan myntgrupperna, sett utifrån vilka länder de är präglade i?
3. Hur ser relationerna ut mellan skattfynden och lösfynden? Skillnader och/eller likheter?
4. Hur stor andel av mynten är hittade i kloster och konvent?

1:4 Metod

Först har jag skapat två databaser, en för skattfynd och en för lösfynd. Därefter har jag i fyndkataloger och diverse fynddokumentationer letat reda på de mynt som är relevanta för denna uppsats, delat in dem i skattfynd respektive lösfynd och sedan lagt in informationen om dem i databaserna så att varje mynt fått en egen post.

I de enskilda myntens filer finns information om t.ex. fyndplats, socken, fyndår, myntherre, valör, landet som myntet präglats i och fyndplatsens koordinater. Det ska dock sägas att all information inte har gått att få fram för varje enskilt mynt.

Efter färdigställandet av databaserna har jag arbetat med GIS för att tillverka de kartor som visar skattfyndens, respektive lösfyndens spridning i Sverige. Dessa kartor bifogas i slutet av uppsatsen.

1:5 Material

Termen sterling började användas på kontinenten under sent 1000-tal, som beteckning för engelska pennies. Fram till 1180 präglades sterlingar bara i relativt små kvantiteter.

Den genomsnittliga vikten för en engelsk sterling/penny var då 1,44 gram (Mayhew 1983:171). Under Henry II:s regenttid, 1154-1189, började pennies präglas i större mängd och av god kvalitet. Dessa mynt var liksom alla pennies slagna i silver. De går under benämningen Short Cross-pennies p.g.a. korset med korta armar på framsidan. Se fig. 1. Sterlingarnas popularitet ökade gradvis från och med Henry II:s regenttid. Redan runt år 1200 utgjorde de ett välkänt internationellt betalningsmedel i Europa (Mayhew 1983:10).

1247 ersattes dessa Short Cross-pennies av Long Cross-pennies.

Precis som namnet antyder har dessa sterlingar kors där armarna går ända ut till myntens kant. Av dessa två kategorier tycks Long Cross-pennies vara de vanligare i skandinaviska fynd (Mayhew 1983:11). Se fig. 2.

Dessa mynt upplevde sin storhetstid som handelsmedel i Europa under 1200-talets andra hälft, och ungefär fram till mitten av 1300-talet. Ca 1320, då Edward II var kung av England, minskade präglingen starkt. Det var dock under hans efterföljare, Edward III (1327-1377), som den engelska sterlingen förlorade sin internationella ställning. Få pennies präglades av Edward III före 1344 (Brooke 1950:118), då man genomförde en nedsättning av finvikten. Emellertid upphörde engelska sterlingar att spela någon roll på kontinenten efter detta. I mitten på 1300-talet hade den svenska importen av dessa mynt upphört helt (Lagerqvist 1959:120 f).

Till pennies/sterlingar hör även det skotska och irländska materialet som uppsatsen behandlar, vilka har en nära relation till de engelska mynten. Detta gäller i synnerhet det irländska materialet, eftersom Irland stod under engelskt styre under högmedeltid, men även det skotska materialet var starkt påverkat av den engelska myntningen (Mayhew 1983:11).

Begreppet Flandern kommer i denna uppsats inte bara att avse det egentliga Flandern, utan även de furstestater som under medeltiden låg i hela det geografiska område, som utgör de nuvarande länderna Belgien, Nederländerna och även nordligaste Frankrike. Exempel på sådana stater är Brabant, Namur och Hainaut. Allmänt anses Gaucher de Chatillons sterlingimitationer, 1313-1322, vara de vanligast förekommande i svenska fynd. Dessa mynt var av för låg vikt och vanligen också av relativt dålig halt jämfört med engelska sterlingar (Lagerqvist 1959:122). Se fig. 3. På den bifogade kartan över skattfynd i Sverige är mynten uppdelade efter moderna länder, men här kommer de att presenteras som en samlad grupp. Sterlingeafterpräglingar präglades i dessa stater under ungefär samma period som engelska sterlingar präglades i England. Efterpräglingarna berodde bl.a. på de starka handelsförbindelserna med England, som exempelvis bestod i att man omvandlade engelskt ull till tyg. Under Short Cross-perioden användes sterlingar i Flandern, men bara inom kyrkan, bland aristokratin och bland köpmän. Det var först från och med införandet av Long Cross-pennies som bruket av sterlingar verkligen slog igenom i hela den lokala cirkulationen (Mayhew 1983:11).

Gros tournois började präglas av Louis IX av Frankrike (1226-1270). Europa upplevde under denna tid en stark uppgång inom den internationella handeln. Tillkomsten av gros tournois berodde till stor del på att man från franskt håll ville svara på behovet av nya internationella handelsmedel. Detta sammanföll helt lägligt med den ökade tillgången på silver, som kan härledas tillbaka till sent 1100-tal (Mayhew 1988:74).

Gros tournois blev mycket populära och användes i Europa främst under 1200-talets senare hälft och 1300-talets första hälft. Dessa mynt var, liksom sterlingarna, slagna i silver. En gros tournois var värd 12 penningar/denier. Fig. 4 visar en gros tournois präglad 1298 under Filip IV.

De kungar som lät prägla gros tournois var, i ordning; Louis IX (1226-1270), Filip III (1270-1285), Filip IV ”den sköne” (1285-1314), Filip V (1316-1322), Karl IV (1322-1328) och Filip VI (1328-1350) (Mayhew 1988:72 ff).

1:6 Avgränsningar

Jag har valt att avgränsa mig till högmedeltid, vilket här avser perioden ca 1150-1350. Angående myntens ursprung har jag valt att avgränsa mig till England, Skottland, Irland, Flandern och Frankrike. Flandern kommer här att avse ungefär motsvarande delar av nuvarande Belgien, Nederländerna och nordligaste Frankrike.

Materialet från brittiska öarna är pennies. Guldmynt kommer ej att behandlas och inte heller sterlingeafterpräglingar från andra områden, som Tyska riket.

Angående de franska mynten kommer uppsatsen, liksom i det förra materialet, inte att behandla guldmynt. Endast gros tournois och denierer kommer att behandlas. Det kan här nämnas att de sistnämnda utgör ett mycket litet material.

2. ANALYS

Sammanlagt har 1076 mynt registrerats under undersökningsarbetet. Av dessa ingår 1027 ex. i skattfynd och de övriga 49 är lösfynd.

2:1 De engelska mynten

Denna myntkategori består av 834 exemplar och utgör 77,5% av hela materialet, 77,4% av skattfynden och 79,6% av lösfynden. Antalet mynt hittade i skattfynd är 795 st. och de övriga 39 är lösfynd. Det kan vara bra att ha i åtanke att 46,6% av de engelska mynten (eller 502 ex.) ingår i ett enda skattfynd, nämligen det som hittades 1870 i Vejby torvmosse i Skåne.

De mynt på vilka man ej kunnat avgöra vilken kung som låtit prägla dem, eller att uppgifter på detta saknas, är så pass många att det tycks lönlöst att presentera procentsatser på hur många mynt som präglats av respektive kung. Detta eftersom siffrorna får för stora felmarginaler och därav kan ses som meningslösa.

Man kan däremot se att bland de mynt som kunnat fastställas kung på, är de allra flesta präglade av Henry III (1216-1272), Edward I (1272-1307), Edward II (1307-1327), eller Edward III (1327-1377). Även utan statistik är det lätt att uppmärksamma att Edward I:s och Edward II:s mynt dominerar. De mynt som är präglade av andra kungar än dessa fyra är förhållandevis få.

Exempel på orter där mynten präglats är London, Lincoln, Canterbury och Durham. Det är dock långt ifrån alla mynt som det gått att bestämma myntort på.

Totalt är nio engelska mynt, 0,1% av hela det engelska materialet, funna i klostermiljö. Alla dessa är lösfynd och utgör 18,4% av det totala lösfyndsmaterialet

Samtliga engelska mynt tillhörande skattfynd är hittade i södra mellersta, och södra Sverige. Framför allt nära Västkusten, men även Skåne, Småland och Gotland finns representerade. Bland lösfynden är bilden mycket snarlik, förutom en del mynt som är funna i Östergötland.

Av de 834 engelska mynten är 689 ex. hittade i områden som under medeltiden tillhörde Danmark (Skåne, Halland och Blekinge) och Norge (Bohuslän). Av dessa tillhör 678 ex. skattfynd och de övriga 11 är lösfynd.

2:2 De skotska mynten

Detta material utgörs av sex mynt, eller 0,5% av hela materialet. De är bara representerade i skattfynd, där de utgör 0,6% av det totala antalet mynt, och samtliga är präglade av Alexander III av Skottland (1249-1286).

Fem är hittade i Halland (medeltida Danmark) och ett i Västergötland. Inget exemplar är hittat i klostermiljö.

2:3 De irländska mynten

Dessa mynt är endast fyra till antalet. Alltså 0,4% av hela materialet och även ca 0,4% av skattfyndsmynten. Tre exemplar är präglade av Edward I (1272-1307) och ett av Johan utan land (1199-1215). Alla fyra mynten tillhör skattfynd, och inget av dem är hittat i klostermiljö. Två är hittade i Skåne, ett i Halland och ett på Gotland. Tre av fyra ex. tillhör alltså det medeltida Danmark.

Det kan vara värt att notera att myntet av Johan utan land (präglat i Dublin någon gång mellan 1210 och 1215) avbildar kungen hållandes en nyckel. Detta är anmärkningsvärt, då

troligen alla andra kända mynt av samma typ avbildar kungen hållandes i en spira. Den sistnämnda uppgiften är dock inte 100% säker (Rasmusson 1940:37).

2:4 Mynten från Flandern

Dessa mynt är 176 till antalet, d.v.s. 16,6% av hela materialet. Flandriska mynt finns enbart representerade som delar av skattfynd, där de utgör 17,1% av hela skattfyndsmaterialet. Siffran är skenbart hög eftersom 146 mynt ingår i ett enda skattfynd, hittat år 1820 i Hemselynge i Halland.

Även bland mynten från Flandern finns det många där man inte kunnat bestämma myntherre. Bland de mynt där det finns uppgifter om präglingsort, är furstendömena Namur, Brabant, Hainaut, Cambrai, Looz och Florennes representerade. Av dessa tycks Namur och Brabant vara de dominerande.

De flesta mynten som ingår i detta material är funna i sydvästra Sverige, med ett fåtal undantag i Småland och på Gotland. 155 ex. är hittade i det område som hörde till det medeltida Danmark och inga flandriska mynt är hittade i Bohuslän (medeltida Norge). Av de registrerade flandriska sterlingefterpräglarna är inga funna i klostermiljö.

2:5 De franska mynten

Detta material består av 56 exemplar och utgör 5,2% av hela myntmaterialet, ca 4,5% av skattfynden och 20,4% av lösfynden. 46 mynt ingår i skattfynd, och därtill finns 10 lösfynd. Av dessa är alla gros tournoi, utom en denier. Precis som i fallet med de engelska mynten är det ett relativt stort antal mynt som man inte kunnat fastställa kung på. Bland de mynt där det har kunnat fastställas vilken kung som låtit prägla dem, är de representerade kungarna Filip II August (1180-1223), Louis IX (1226-1270) Filip III (1270-1285), Filip IV (1285-1314) och Filip VI (1328-1350). Av dessa är Filip IV:s mynt de dominerande. Det mynt som ärpräglat av Filip II August är den enda denieren.

En intressant parantes i sammanhanget är att vissa mynt kan vara dokumenterade under fel kung. Mayhew diskuterar angående Filip IV:s myntning av gros tournois: ”...*det bör alltid komma ihåg att vissa, kanske många, av dessa gros kanske hör till Filip III*” (Mayhew 1988:80, min översättning).

Av de franska mynten är 5,4% (tre lösfynd.) funna i klostermiljö. De franska mynten som ingår i skattfynd är hittade i sydvästra Sverige, utom några få som är hittade på Gotland. Bland lösfynden är spridningsbilden ungefär densamma, förutom ett fynd i Östergötland och tre i Mälardalen. De mynt som är hittade i landskap vilka ej tillhörde Sverige under medeltiden är 37 till antalet. Fyra av dessa är lösfynd och övriga 33 tillhör skattfynd.

2:6 Tabeller.

Tabell 1a. Myntens nationella ursprung.

Land	<i>England</i>	<i>Skottland</i>	<i>Irland</i>	<i>Flandern</i>	<i>Frankrike</i>
Totalt ca	77,5%	0,5%	0,4%	16,6%	5,2%
Skattfynd ca	77,4%	0,6%	0,4%	17,1%	4,5%
Lösfynd ca	79,6%	0%	0%	0%	20,4%

Tabell 1b. Myntens nationella ursprung.

Land	<i>England</i>	<i>Skottland</i>	<i>Irland</i>	<i>Flandern</i>	<i>Frankrike</i>
Totalt	834	6	4	176	56
Skattfynd	795	6	4	176	46
Lösfynd	39	0	0	0	10

Tabell 2. Mynt hittade i klostermiljö. Endast lösfynd.

Land	<i>England</i>	<i>Skottland</i>	<i>Irland</i>	<i>Flandern</i>	<i>Frankrike</i>
Antal	9	0	0	0	3

Tabell 3. Engelska mynt fördelade på landskap och fyndtyp.

<i>Landskap</i>	<i>Skattfynd</i>	<i>Lösfynd</i>
Bohuslän	11	8
Dalsland	0	1
Gotland	28	1
Halland	137	8
Skåne	526	4
Småland	42	1
Värmland	1	0
Västergötland	48	6
Östergötland	0	10

Tabell 4. Engelska mynt fördelade på regenter.

<i>Kung</i>	<i>Antal</i>
Henry II	18
Henry III	45
Edward I-III	231

Tabell 5. Skotska mynt.

<i>Landskap</i>	<i>Skattfynd</i>	<i>Lösfynd</i>
Halland	5	0
Västergötland	1	0

Tabell 6. Irländska mynt.

<i>Landskap</i>	<i>Skattfynd</i>	<i>Lösfynd</i>
Gotland	1	0
Halland	1	0
Skåne	2	0

Tabell 7. Flandriska mynt.

<i>Landskap</i>	<i>Skattfynd</i>	<i>Lösfynd</i>
Gotland	1	0
Halland	147	0
Skåne	6	0
Småland	4	0
Västergötland	15	0

Tabell 8. Franska mynt

<i>Landskap</i>	<i>Skattfynd</i>	<i>Lösfynd</i>
Bohuslän	0	1
Gotland	1	1
Skåne	33	3
Småland	3	0
Uppland	0	1
Västergötland	10	0
Västmanland	0	2
Östergötland	0	1

3. SLUTSATS

De allra flesta mynten, oavsett nationellt ursprung och om de tillhör skatt- eller lösfynd, är hittade i nuvarande Götaland. Framför allt i Götalands västra halva. Även Gotland kan anses vara relativt väl representerad bland fynden. Av tabellerna framgår att de flesta mynten som uppsatsen behandlat inte hör till det medeltida Sverige, utan till Norge (19 ex.) och i synnerhet Danmark (881 ex). Om man räknar bort dessa 900 exemplar, som hittats i Skåne, Halland och Bohuslän, återstår endast 176 mynt som hör till det medeltida Sverige. Detta betyder troligen att Sveriges kommersiella kontakter med de brittiska öarna, Flandern och Frankrike var mycket ringa under medeltiden om man jämför med Danmark. Liksom inom klostrens värld hade man rimligen betydligt starkare kontakter söder- och österut. Att materialet som hör till det medeltida Danmark är så mycket större kan även bero på att Danmark var mer ekonomiskt utvecklat än Sverige. En annan förklaring kan vara att framför allt engelska mynt fanns i den lokala cirkulationen i Danmark i en utsträckning som inte kan jämföras med Sverige. Att en del mynt har hittats på Gotland kan förklaras med öns ställning som handelscentrum under högmedeltid.

Det engelska materialet är helt dominerande, både inom skattfynden och lösfynden. Visserligen är 502 exemplar hittade i ett enda skattfynd, men även om man skulle räkna bort detta fynd för siffrornas representativa värdes skull, så blir de engelska mynten ändå de tydligt dominerande. De allra flesta av dessa är edwardska, vilket tyder på att de svenska handelskontakterna med England var som starkast under slutet av 1200-talet och 1300-talets första hälft. Med hjälp av det dokumentationsmaterial som använts i undersökningsarbetet, vilket många gånger är gammalt, har det inte ens gått att bestämma kung på hälften av mynten. Ändå framträder de edwardska mynten tydligt om man jämför med äldre pennies.

Den näst största myntkategorin är sterlingefterpräglarna från Flandern. Man bör då ha i åtanke att en majoritet av dessa mynt tillhör ett enda fynd. Till skillnad från det engelska materialet är sterlingefterpräglarna så pass få att om man räknar bort detta fynd blir materialet tämligen litet.

De franska mynten utgör den tredje största kategorin, men detta enbart p.g.a. det ovan nämnda fyndet innehållandes en majoritet av mynten från Flandern.

De skattfynd där det finns franska mynt innehåller, med ett undantag, även engelska mynt. Detta gäller även, undantagslöst, de fynd där det finns mynt från Flandern samt fynden där de skotska och irländska mynten ingår. Anledningen till detta är troligen att de flesta skattfynden deponerats av individer eller familjer som haft handelsförbindelser med dessa länder, och att de engelska mynten var de allmänt vanligast förekommande bland folk som hade handelsförbindelser med brittiska öarna, Flandern och Frankrike.

Inga skattfynd har hittats i klostermiljö. Bland lösfynden finns ett mindre antal mynt som är hittade i klostermiljö, vilket framgår av tabell 2. Detta material förväntades bli större. Att materialet är så försvinnande litet kan tyda på att man under medeltiden snarare hade kontakter med det tyska området än brittiska öarna, Flandern och Frankrike i Sveriges kloster och konvent.

Det finns två geografiska områden där lösfynd finns representerade, men ej skattfynd; Östergötland och Mälardalen. Dessa mynt är alla (utom en tidig engelsk penny) hittade i kloster eller kyrkor. Man vet att sterlingar haft en särställning inom bl.a. den kyrkliga sfären i andra europeiska områden, under i alla fall tidig högmedeltid. Detta diskuteras i kapitel 1.5. Dessa mynt kan mycket väl ha haft en viss särställning i klostrens värld även i Sverige, men materialet får rimligen anses vara för litet för att man ska kunna dra några slutsatser om detta.

Att sterlingefterpräglarna inte finns representerade som lösfynd behöver inte nödvändigtvis ha någon särskild betydelse. Jag vill åter igen betona att man måste ha i åtanke att de flesta sterlingefterpräglarna är hittade i ett enda skattfynd. Detta har troligen deponerats av någon person eller familj som haft särskilda handelsförbindelser med Flandern. De övriga flandriska mynten är endast 30 till antalet, och det är inte alls orimligt att inga av dessa är lösfynd.

Slutligen kan det konstateras att ett stort antal av de mynt som uppsatsen behandlat skulle behöva genomarbetas mer detaljerat, vilket kan vara ämne för kommande uppsatser och forskningsarbeten.

4. SAMMANFATTNING

Under undersökningsarbetet registrerades sammanlagt 1076 mynt. Samtliga är slagna i silver. Den allra största delen av dessa mynt, 834 st, är engelska sterlingar präglade ungefär 1150-1350. Av dessa dominerar de edwardianska mynten från sent 1200-tal och 1300-talets första hälft.

Engelska sterlingar efterpräglades flitigt på kontinenten p.g.a. deras ställning som internationellt betalningsmedel. Uppsatsen behandlar de sterlingefterpräglarna som präglades i Flandern, vilket här avser de stater som under medeltiden låg i nuvarande Belgien, Nederländerna och nordligaste Frankrike. Dessa mynt finns representerade i svenska skattfynd (de finns ej som lösfynd), om än i relativt begränsad omfattning. Sammanlagt har 176 sterlingefterpräglarna från Flandern registrerats, och de flesta av dessa hör till ett skattfynd från Hemselynge i Halland.

Mynten från Skottland och Irland är liksom de engelska mynten pennies/sterlingar, och utgörs av ett mycket litet material. 6 st. från Skottland och 4 från Irland, samtliga hittade i skattfynd.

Det franska myntmaterialet utgörs av gros tournois, och en denier. Gros tournois var mynt av relativt hög valör, som liksom de engelska sterlingarna blev populära inom den internationella handeln i Europa, och präglades av de franska kungarna ungefär 1250-1350. Dessa mynt finns i Sverige representerade både i skattfynd och som lösfynd, men hittas i skattfynd mycket sällan utan sällskap av engelska sterlingar. Det franska materialet är litet om man jämför med det engelska och representeras av 56 exemplar.

Skattfynden är (med ett undantag) hittade i nuvarande Götaland, främst i den västra halvan, och även på Gotland. Lösfynden har ungefär samma geografiska spridning, förutom att lösfynd har hittats i Östergötland och Mälardalen.

Inga skattfynd är hittade i klostermiljö, och lösfynden som är hittade i kloster och konvent är mycket få. Skattfynden är rimligen deponerade av folk som haft handelsförbindelser med de nämnda länderna. Samtliga lösfynd är antingen engelska sterlingar eller gros tournois. Som nämnts är några av dessa hittade i klostermiljö, men materialet är för litet för att man ska kunna dra några trovärdiga slutsatser. Av de sammanlagt 1076 registrerade mynten hör 900 till det medeltida Norge och framför allt Danmark. Man kan därför anta att man i det medeltida Sverige hade betydligt starkare handelskontakter, även i klostrens slutna värld, söder- och österut än med brittiska öarna, Flandern och Frankrike.

5. REFERENSER

Tryckta källor

Elsen, Ghysens, Lagerqvist, Mayhew. 1983. The sterling hoard from Hemselynge, Abild parish, Halland (Sweden). *Numismatic Chronicle* 1983. London.

Brooke, G. C. 1950. *English coins from the seventh century to the present day*. London.

Lagerqvist, L. O. 1959. *Fornvännen* 1959. Stockholm.

Mayhew, N. J. 1977. *Edwardian monetary affairs (1279-1344)*. London.

Mayhew, N. J. 1983. *Sterling imitations of Edwardian type*. London.

Mayhew, N. J. 1988. *Coinage in France from the dark ages to Napoleon*. London.

Rasmusson, N. R. 1940. *Sterlingar och barrer som betalningsmedel på Gotland under 1200-talet*. Gotländskt arkiv 1940. Visby.

Övriga källor

Muntliga uppgifter har lämnats av K. Jonsson vid Numismatiska forskningsgruppen i Stockholm.

6. EXEMPELBILDER PÅ MYNT

1. Henry II Short Cross-penny i skala 2:1, samt 1:1.

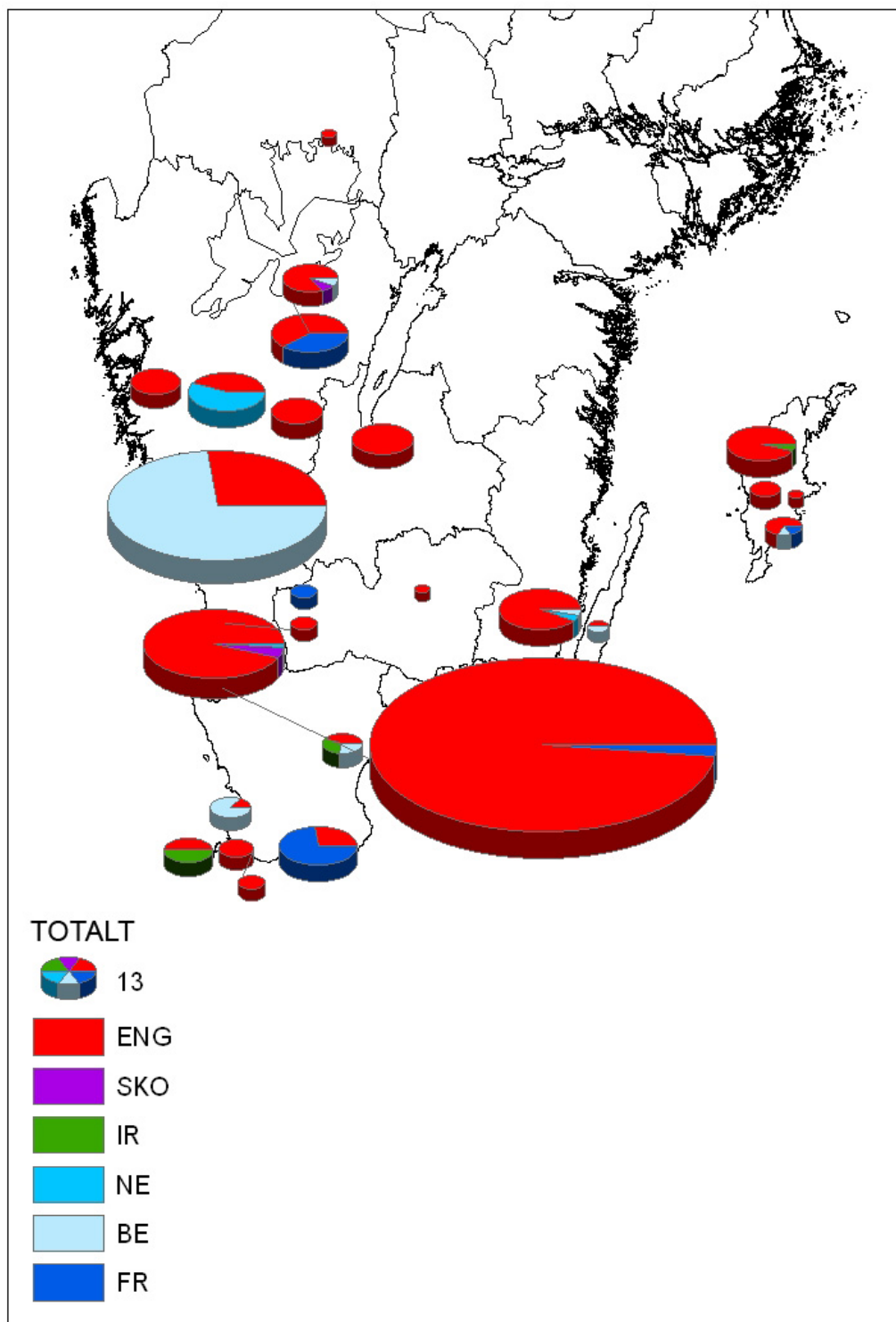
2. Edwardiansk penny i skala 2:1, samt 1:1.

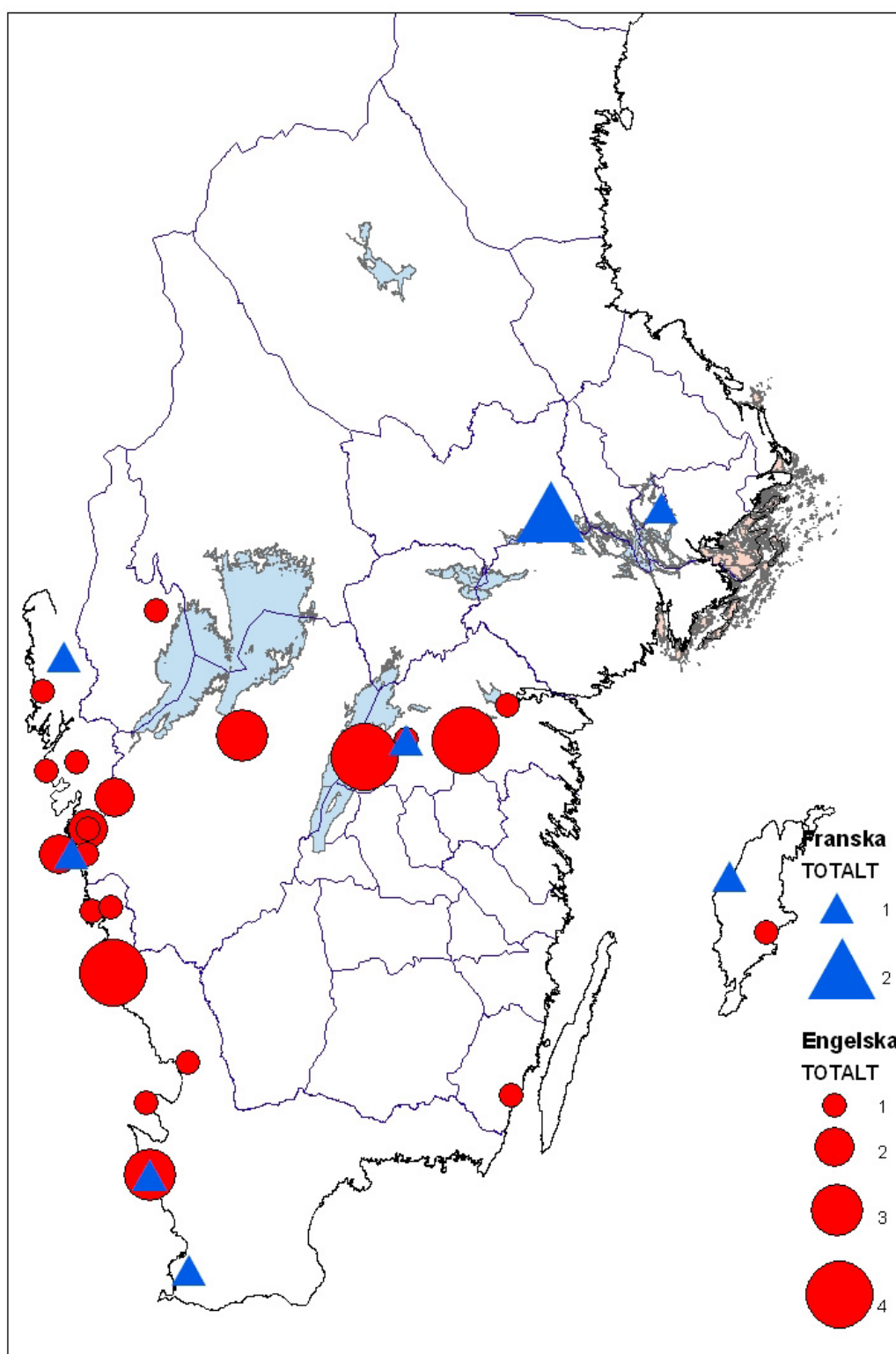
3. Sterlingeferprægling från Flandern i skala 2:1, samt 1:1.

4. Gros tournois i skala 2:1, samt 1:1.

5. Karta över skattfynden.

6. Karta över lösfynden.

